

به نام خدا

جلسه دوم درس کلیات حقوق

رشته حسابداری

ج) تعاریف: در اینجا به توضیح مختصر چند مفهوم مهم و پرکاربرد در کلیات حقوق می پردازیم:

- **دولت:** عبارتست از یک قدرت سازمان یافته شناخته شده بین المللی که بر سرزمین معین و بر افراد معین فرمانروایی می کند. مانند دولت ایران ، دولت هند و...

- **حاکمیت:** عبارتست از سلطه اداری- سیاسی که یک حکومت در داخل یک کشور و در روابط بین المللی از آن برخوردار می باشد.

- **قلمرو:** منظور از قلمرو یعنی محدوده زمینی، هوایی و دریایی که تحت حکومت و فرمانروایی یک دولت می باشد.

- **مردم:** منظور از مردم ، ساکنین قلمرو یک دولت ، صرف نظر از مذهب، نژاد، زبان، خط و آداب و رسوم آن هاست که دارای احساس مشترک ملی هستند.

د) تقسیمات علم حقوق: حقوق نیز مانند بسیاری علوم دیگر مثل پزشکی، مهندسی و... به رشته های مختلفی تقسیم می شود؛ زیرا روابط اجتماعی مختلف است و نوع خاص از این روابط ایجاد رشته خاصی از حقوق را موجب گشته است. دانش حقوق را می توان در وهله اول به دو بخش اصلی تقسیم نمود که عبارتند از حقوق بین المللی(خارجی) که به روابط خارج از مرزهای یک کشور مربوط می شود و حقوق داخلی که مجموع قواعدی است که در آن هیچ عامل خارجی وجود ندارد و روابط داخل مرزهای یک کشور را در بر می گیرد. حقوق داخل مرزهای یک کشور شامل دو رشته اصلی است که عبارتند از:

(۱) **حقوق عمومی:** شامل آن دسته از رشته های حقوق داخلی می گردد که ناظر به روابط مردم و دولت است و در آن مصالح عمومی و منافع جمعی مورد توجه است. مهم ترین زیر شاخه های حقوق عمومی عبارتند از: حقوق اساسی، حقوق اداری و حقوق کیفری (جزایی).

(۲) **حقوق خصوصی:** شامل آن دسته از رشته های حقوق داخلی است که روابط خصوصی افراد را تنظیم می نماید. مهم ترین زیرشاخه های حقوق خصوصی عبارتند از: حقوق مدنی و حقوق بازرگانی (حقوق تجارت). به دلیل اهمیت این رشته ها و ارتباط آن ها با این درس، آن ها را مختصراً توضیح می دهیم:

- **حقوق مدنی:** قدیمی ترین رشته حقوق و در حکم حقوق مادر است که کلیه روابط خصوصی افراد، از بدو تولد تا فوت و حتی بعد از آن را تنظیم می کند مانند تولد، نام و نام خانوادگی، ازدواج، طلاق، مهریه، نفقه، انواع قراردادهای فوت، ارث، وصیت و...

- **حقوق بازرگانی:** مجموع قوانین و مقررات حاکم بر روابط بازرگانی تجار و عملیات تجارتمی می باشد.

نکته: بعضی از رشته های حقوق دارای هر دو جنبه حقوق عمومی و خصوصی می باشد، به عنوان مثال "حقوق کار" که روابط کارفرما و کارگر را تنظیم می کند (چنانچه در ادامه خواهیم دید) از یک سو متضمن حقوق عمومی است مانند مقررات مربوط به حداقل سن کار، حداقل دستمزد، کارهای سخت و... که به وسیله دولت تعیین می گردد و کارفرما و کارگر نمی توانند از آن تخلف کنند. از سوی دیگر شامل مقرراتی است که در اختیار کارگر و کارفرما قرار دارد مانند مقررات مربوط به اضافه کار، کار در ایام تعطیل و....